

СТАНОВИЩЕ

във връзка с дисертационния труд

„Позоваването на голотата на бразилския индианец като манипулативна техника на португалската колонизаторска политика в Бразилия през XVI в.

(по португалски свидетелски информативни текстове от XVI в.),

ВЕРА ГЕОРГИЕВА КИРКОВА-ЖЕКОВА

**докторант на самостоятелна към катедра „Испанистика и португалистика”, СУ,
за придобиването на ОНС „доктор“, съгласно**

Заповед на Ректора на СУ проф. д.ф.н. Анастас Герджиков РД-38-101/17.02 2021

от

проф. д-р Даниела Кох-Кожухарова,

2.1. Филология,

катедра „Чужди езици и приложна лингвистика“, УНСС

мейл адрес koch_kozhuharova@unwe.bg

danielakoch@abv.bg

В качеството ми на член на разширен КС на катедра „Испанистика и португалистика“, проведен на 02.02.2021 г., съгласно Заповед на Ректора на СУ проф. д.ф.н. Анастас Герджиков и във връзка с обсъждане на дисертационния труд на Вера Георгиева Киркова-Жекова, озаглавен **„Позоваването на голотата на бразилския индианец като манипулативна техника на португалската колонизаторска политика в Бразилия през XVI в. (по португалски свидетелски информативни текстове от XVI в.)** – за целите на придобиването на ОНС „доктор“, получих в срок по ел. поща, във формат пдф: дисертационния труд, в обем от 175 стр., автореферат, в обем от 57 стр. , както и заповедта на Ректора на СУ.

Избрана съм за член на научно жури с председател доц. д-р Донка Мангачева за изготвяне на становище. Защитата ще се състои онлайн на 15. 04. 2021г. от 11ч.

Дисертационният труд и автореферата са написани на български език, стилът и пунктуацията са безупречни.

Трудът е интердисциплинарен, преливащ измежду все по-актуалната и модерна лингвокултурология - сплав между език и култура - и историята, лексикологията, анализа на текста, по малко социология, антропология, политология... Лингвокогнитивният ракурс от своя страна дава възможност да се проследят социокултурни кодове, съществуващи в съзнанието на определени етноси и култури.

Изключително интересно е за мен и вплитането на елементи от **теорията на манипулацията при определен *хронос и топос*** – XVI в., португалска експанзия в днешна Бразилия. Позоваването и манипулирането на голотата ловко и целеустремено служи на имперската колонизаторска политика на португалците, категорично заявява Вера (стр. 8 от АР и стр. 10 от дисертацията), а анализирайки текст на Перо Магалийш Гандаво, констатира, че «честото прибъгване до идеализиране или демонизиране на нравите на индианците води до манипулативно изкривяване на представите» (стр. 63).

«Манипулирайки представата за новия поданик в лицето на бразилския индианец, ще го бранят и възхваляват, когато е смирен и покорен спрямо поставените изисквания за бързо приобщаване и колонизиране и ще се оправдават с неговата диващина, когато се съпротивлява и проваля португалската мисия» (стр. 87). Нормално поведение на силния, в случая на една колонизираща империя, – прогресът на човечеството едва ли някога е бил в областта на морала, както виждаме и до днес, той е единствено научно-технически.

Дисертантката ни разкрива как се е зародила темата, обект на изследване (стр. 6) – водейки в СУ курс по *Бразилска литература*. Приветствам факта, че са ѝ възлагани и курсове по *Португалски език и култура*, *Цивилизация на Португалия* и др. (стр. 12) което, от една страна, прави от изследователката хармонично изграден филолог, способен да проведе настоящото изследване, а, от друга, идва и да обори анахроничната отдавна вече схизма между лингвистика и литература.

Структурата на дисертационния труд е ясна и прецизна – *Предварителни бележки*; *Увод* в 5 части, в който ясно се очертават обектът, целите и задачите на изследването,

методология и т.н.; *Две части* с по 2 глави всяка една – Първата част е описателна, разказвателна, често се цитира, разказва и/или преразказва написаното от португалските автори и вкратце се упоменават някои непортугалски автори, сред които Америго Веспучи. Втората част е аналитична. Следват *Заключение*, *Приложения* - 2 и *Списък с литература* в 3 раздела. Изследвани са, по данни на Вера, над 1000 стр. информативни текстове на португалски език по темата (стр. 25).

Наблюдават се на места доста дълги цитати – стр. 31, 43, 45, 68 и др., което обаче не считам за недостатък, тъй като ни потапя в контекста на ехопата. Автентичното описание на индианците на Ваш де Каминя напр. (стр. 46), особено това на индианките, не търпи съкращения.

Интересно е наблюдението на Вера, че авторите на синхронно възникналите текстове не са се копирали, тъй като не са се чели един друг (стр. 52), «което на по-късен етап няма как да се случи», поради оказано влияние на предходни текстове и фантазии, (ibid); като и това, че «някои от представените текстове и документи са особено вълнуващи в своята амбиция за научност» (стр. 63).

Вера Киркова не пропуска да разгледа и Колумб (стр. 74-76), на основание времето, което мореплавателят прекарва в Португалия, не пропуска да се позове на Цв. Тодоров и вижданията му за «другия».

Вмъкването на темата за борбата за душите в Бразилия, разглеждана през призмата на някои мисионери, звучи днес особено актуално (стр. 78 – 83). Защо ли «обещанието за лесно и бързо асимилиране чрез доброволно покръстване» (стр. 84) ми звучи аналогично на днешното очакване от световните глобалисти за бързо и лесно ваксиниране и последващо унифициране?! *Nihil novum sub sole!*

В началото на втора глава Вера удачно разделя изследваните текстове на светски и мисионерски - спрямо адресата. Удачно е според мен и делението на лексиката на неутрална и емоционално-експресивна, тъй като оценъчният елемент е свързан неразривно с всяка манипулация. Защо ли не учудва също наблюдението, че „хиперболизирането е най-често срещаното изразно средство“ (стр. 94) както при съвременните манипулатори, така и при португалските колонизатори от XVI в.

Разглеждайки езиковата манипулация, Вера се базира на достатъчно теоретични разработки по темата, сред тях и на научния ръководител на дисертантката, проф.

Евгения Вучева, в досега си до проблема за истината (стр. 108), до мотива зад «контекстуално ситуирания изказ» - (стр. 112) и др.

Споделям изводите (147-152), до които основателно достига Вера след проведеното мащабно изследване. Индианецът като ресурс (стр. 147), субординацията на писаните текстове спрямо политическия *main stream*, детайлният подбор на езиковите средства с цел постигане оптимален ефект върху високопоставените адресати в преследването на взаимна изгода и др. са конкретно времево и пространствено примерно изражение на манипулативни техники, изцяло валидни и до днес.

Използваната литература е обстойна, подразделена на цитирана (160-167), допълнителна (168-172) и ексцерпирани източници.

Потвърждавам като приноси седемте момента, изтъкнати като такива на стр. 50 от автореферата на Киркова. Считаю за приноси и особено актуални днес и направените аналогии (стр. 115-119) между техниките на манипулация и рекламния дискурс.

Публикациите по темата на дисертационния труд са 17 /седемнадесет/ - и фигурират на стр. 54-55 от автореферата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ Трудът е дисертабилен. Поздравявам и научния ръководител на докторантката проф. дфн Евгения Вучева за постигнатите резултати в дисертационното изследване. Подкрепям пред почитаемото научно жури присъждането на Вера Георгиева Киркова-Жекова, докторантка на самостоятелна подготовка към катедрата по „Испанистика и португалистика” на СУ „Св. Климент Охридски”, на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.1. Филология.

13.03.2021, София

/Даниела Кох-Кожухарова/